

Zondag 15 mei in de Bergkerk te Den Haag, zondag Cantate (= 'Zing!')

Voorganger: ds. Martine Nijveld

We vieren een 'groene' dienst rond het thema 'Genieten van genoeg'.

Lezing: Leviticus 19:9-10

Lezing: 1 Timoteüs 6: 6-8 en 17-19

Overdenking

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

Genieten van genoeg,
dát is het thema van deze dienst.
En daar lijkt een dubbelheid in te zitten.
Genieten klinkt naar vrolijk, slingers, extra en extraatjes,
ruikt naar volop en voluit.
Genoeg verbind je eerder met soberheid,
of zelfs met het minimale, met zuinig moralisme.
Maar misschien zet juist
die dubbelheid tot denken aan.
Wat is genoeg?
Zijn wij onze overmaat niet vaak gaan
beschouwen als ons nieuwe normaal?
Wat heb je nu echt nodig?
Zijn wij met onze leefstijl het genoeg niet
ruimschoots voorbij?
Hoe vast zitten we aan wat we hebben?
En hoe komt het dat zoveel oneerlijke verdeling wereldwijd
niet urgent genoeg voor ons lijkt om te komen
tot een andere leefstijl?

We hebben er twee bijbelteksten bij gelezen,
als bronnen van inspiratie.
Enkele regels uit Leviticus en enkele regels uit de eerste brief aan Timoteüs.
Woorden die we niet vaak horen, vermoed ik,
en die ons met hun actualiteit
ook kunnen verrassen.

Laten we beginnen met Leviticus.
Een kernzin in dat bijbelboek is dat God tegen de mensen zegt:
'Wees heilig, want ik ben heilig'.
Wees heilig, leef ánders, heilig het leven, leef eerlijk en vol respect.
En dat is, aldus Leviticus, van toepassing op alle aspecten van ons bestaan:
op dingen en mensen, je land bewerken en oogsten,
kleding maken, huizen bouwen, handelen,
eten en drinken, rechtspraak, bestuur, het uitbetalen van loon.
Waarbij in alles geldt dat je extra let op
wie kwetsbaar zijn, dat er voor hen bescherming is.
Pijnlijk punt, met de beelden van de buiten verblijvende
asielzoekers bij Ter Apel voor ogen.

In de tekst die we lezen,
horen we de oproep
om niet tot het uiterste te gaan,
om het land niet uitputtend te gebruiken,
om niet te pakken wat je denkt dat jou toekomt:
oogst niet tot aan de rand,
laat in de randen van de akkers bloemen bloeien,
loop niet alles nog eens na,
profiteer niet van de hulpeloosheid
en afhankelijkheid van andere mensen.

Heilig leven is leven met compassie.

Martine Vonk, een christelijke duurzaamheidspionier,
schreef een boekje met de titel
'genieten van genoeg'.
Zij stelt dat wij als christenen vaak meer op hebben gehad
met het woord 'barmhartigheid':
we zijn gericht op geven, gaven geven, collectes,
geven vanuit ons tegoed, schenken vanuit ons genoeg of ons meer dan genoeg.
Maar een ander groot woord uit de bijbel is het woord 'gerechtigheid',
dat ons uitdaagt te werken aan een wereld waarin niemand wordt uitgebuit,
waar ook de ander een eerlijk loon ontvangt,
zodat het leven goed geleefd kan worden.
En dat gaat over ver en over dichtbij,
over de bagagemedewerkers op Schiphol en
over kledingateliers in Bangladesh.
Vonc zet aan het denken met woorden als:
'Ik geniet extra van een kledingstuk,
als ik weet dat mensen er eerlijk voor betaald zijn'.
Ze daagt je uit met anderen te delen, auto's en gereedschap,
je hoeft niet alles zelf te bezitten, ze daagt je uit
om immateriële geschenken te geven:
een keer voor iemand koken, een wandeling, samen iets beleven.
Om anders te kopen: duurzaam, tweedehands, om ánders te reizen.
Zoek eerst het Koninkrijk van God.
Wees vooral bezorgd om de liefde en de gerechtigheid.

Heilig leven is leven met compassie
en vanuit het besef dat de aarde niet van ons is, niet ons bezit.
De aarde is van de Eeuwige.
En dan de brief aan Timoteüs.
Ik had het gevoel de woorden voor het eerst te horen,
zoals ze in al hun nuchterheid ons tegemoet komen:
*Wij hebben niets in deze wereld meegebracht
en kunnen er ook niets uit meenemen.
Wij hebben voedsel en kleren,*

laten we daar tevreden mee zijn.

Bedenk telkens weer waar het nu echt om gaat, lijkt de briefschrijver te zeggen.

En 'genoeg is genoeg' lijkt er ook in door te klinken.

En wie meer dan genoeg hebben, spoort hij aan

om te delen en om niet te denken

dat met geld alles te koop is,

dat het hun niet naar het hoofd stijgt,

dat ze denken recht te hebben op bonussen,

op een goed en rustig bestaan,

dat ze hun hoop op rijkdom stellen

en zich isoleren van

anderen.

De briefschrijver lijkt te beseffen dat je over dit soort thema's

ook zomaar onenigheid, onaangename discussies en gedoe kunt krijgen,

waarbij we elkaar de maat nemen.

Maar toch vindt de briefschrijver dat Timoteüs

de boodschap niet onder stoelen of banken mag steken:

geloof is meer dan

een gevoel van binnen, een innerlijke

overtuiging, een gevoel van vertrouwen of veiligheid.

Het is een levensstijl, een manier van leven,

het gaat over materie, over spullen, over materialen,

over mens en medemens, over doen en laten.

De Tora is niet gegeven als een boek ter bestudering

binnen deze muren, als ons persoonlijke oplaadstation,

maar is gegeven voor het leven en voor het samenleven

op de aarde, op deze planeet.

Ik keer nog even terug naar het boek Leviticus:

dat boek wordt in de joodse traditie genoemd naar het eerste woord van het eerste hoofdstuk.

En heet dan Wajikra.

En dat betekent: hij roept. God roept, de Eeuwige roept.

En dat roept dus meteen de vraag op wat ons antwoord is.

God roept. En in dat woordje roepen zit

iets van liefdevol roepen, van lokken naar toekomst,

van leven met een visioen voor ogen.

God roept. Daarin zit ook iets

van 'de Eeuwige is allang begonnen'.

En roept ons te volgen,

om mee te gaan

naar dat land van *als je liefde hebt dan ga je delen*,

van zorgdragen voor elkaar en

voor de aarde,

van samen genieten van meer dan genoeg.

Amen.